

De oorlog in de Balkan

LUDO DE BRABANDER EN GEORGES SPRIET

Over de oorlog in de Balkan – ‘militaire operatie’ volgens de NAVO – wordt veel gezegd en geschreven. Zeker in het begin van de bombardementen, gestart op 24 maart, kreeg men via de media de indruk dat er in dit conflict drie soorten partijen bestaan: de Serviërs als agressor, het brutale en onwillige volk dat definitief met de Kosovaarse bevolking wil afrekenen; de etnische Albanezen in Kosovo als slachtoffer van die agressie, sterk uitvergroot door beelden over het vluchtelingendrama en de slachtpartijen; en tenslotte de rechtvaardige rechter, de NAVO, die omwille van humanitaire principes verplicht was om tussenbeide te komen en de militaire handschoen heeft opgenomen tegen ‘schurkenstaat’ Servië.

Met deze bijdrage willen we eerst kort de geschiedenis van het conflict in Kosovo schetsen. Daaruit moet alvast blijken dat het om een heel lange complexe geschiedenis gaat van actie, reactie en tegenreactie voortgestuwd door een ver doorgedreven nationalisme. Aan beide zijden is er daardoor nog amper ruimte voor een ‘redelijke’ aanpak van het conflict.

Met deze bijdrage willen we eerst kort de geschiedenis van het conflict in Kosovo schetsen. Daaruit moet alvast blijken dat het om een heel lange complexe geschiedenis gaat van actie, reactie en tegenreactie voortgestuwd door een ver doorgedreven nationalisme. Aan beide zijden is er daardoor nog amper ruimte voor een ‘redelijke’ aanpak van het conflict. Daarna willen we stilstaan bij de wijze waarop het westen dit conflict heeft aangepakt: de zogenaamde onvermijdelijkheid van de oorlog na Rambouillet, waar de Serviërs wel degelijk akkoord gingen met het politiekeluw van het 10-puntenplan. Vervolgens de nevel die door de NAVO wordt opgehangen over het feit dat de bommen campagne een ‘militaire operatie’ is en geen ‘oorlog’ en tenslotte, het opzij zetten van de Verenigde Naties. We eindigen met een zoektocht naar de werkelijke redenen voor het NAVO-optreden, niet zonder eerst de NAVO-argumenten te ‘ontmaskeren’.

Maar sta ons toe om eerst even stil te staan bij de aandacht voor dit conflict in onze pers.

De Amerikanen waren in hun terminologie veel terughoudender bij de vele honderdduizenden slachtoffers van het Rode Khmer-regime in Cambodja (de 'Killing fields' in de jaren '70) omdat op dat ogenblik alle energie op Vietnam moest worden gericht.

Het nationalisme: een oud zeer in de Balkan

Bij een terugblik op de geschiedenis van deze zoveelste oorlog in de Balkan, valt op hoe de Serviërs voortdurend in het vijandige kamp – het kamp van de grote boosdoener – terecht zijn gekomen. Uiteraard hebben de Servische politici daar zelf toe bijgedragen door, vooral sinds het aantreden van Milosevic in 1987, een strak nationalistische koers te varen en tijdens de opeenvolgende Balkanoorlogen figuren van twijfelachtig allooi ongemoeid te laten of zelfs te steunen. Het voorbeeld van de oorlog tussen Kroatië en Servië, nog maar enkele jaren geleden, toont ons dat dit niet de enige reden kan zijn. In beide kampen voerden rechts-nationalistische krachten het hoge woord en waren wanpraktijken schering en inslag. Toch was het Kroatië dat kon rekenen op de steun van het westen (in eerste instantie van Duitsland), werd het er door bewapend en kreeg het carte-blanche voor de etnische zuivering van de Krajina, een gebied gelegen in Kroatië. Het ging om de opkuis van naar schatting 200.000 Serviërs na de Servische militaire nederlaag. Het westen gaf toen geen krimp, hoewel ook hier plunderingen, verkrachtingen en moordpartijen, werden gesignaleerd. Het was duidelijk dat hier ook andere motieven meespeelden, dikwijls van economische en geo-strategische aard.

Het conflict tussen etnisch Albanen en Serviërs dateert niet van vandaag. Beide volken leven al eeuwen op de Balkan en zeker in het huidige Kosovo, ging dit altijd gepaard met spanningen. Economische motieven speelden van meet af aan een rol. Toen in de 12e eeuw, onder de dynastie van (de Servische) Nemanjiden, Kosovo en Noord-Macedonië werden veroverd op de Byzantijnen, gebeurde dit onder meer om een toegang te creëren naar de Adriatische Zee. Kosovo kwam in het centrum van het Servische rijk te liggen en werd in de loop van de 13e eeuw het economisch, administratief en politiek centrum. Dit is ook de reden waarom de kwestie Kosovo zo gevoelig ligt bij de Serviërs. Zij verwijzen bovendien naar de legendarische veldslag op het Merelveld in 1389 waar de Servische troepen een nederlaag leden tegen de Ottomanen. Voor de Serviërs het historische bewijs dat Kosovo tot hun grondgebied behoort.

Vooraf van het einde van de 18e eeuw maakte het nationalisme ook in de Balkan zijn intrede. In Kosovo leefde toen een gemengde bevolking van hoofdzakelijk Albanen en Serviërs. Beide volken maakten aanspraken op Kosovo, toen nog onder Ottomaanse bezetting.

In het Koninkrijk dat na de Eerste Wereldoorlog werd opgericht, waren de Serviërs de dominante kracht. De Albanese identiteit werd toen zo goed als ontkend. De Serviërs voerden een politiek van assimilatie en waar nodig werd met harde hand opgetreden. Toen Belgrado enkele decennia later, in april 1941, moest capituleren voor de Duitse Wehrmacht, werd het land opgedeeld onder fascistisch Duitsland

en zijn bondgenoten. Het grootste deel van Kosovo werd bij Albanië gevoegd, dat op zijn beurt een feitelijk protectoraat (mandaatgebied) vormde van Italië. Veel Albanezen in Kosovo zagen in de vereniging met Albanië hun droom van een Groot-Albanië in vervulling gaan en beschouwden de bezetters als hun verlossers. Albanese collaborateurs (o.a. fascistische elementen van de Bali Kombëtar – Nationaal Front) en lokale baronnen gingen hardhandig te werk. Een groot aantal Serviërs werd verdreven of in kampen opgesloten. Ook werden dorpen aangevallen en vooral tijdens de Duitse bezetting, vanaf 1943, kwam het tot massale medeplichtigheid van Albanezen met de bezetter. Hele streken werden etnisch gezuiverd. Tal van mensen, voor het merendeel Serviërs, kwamen daarbij om.

Na de Tweede Oorlog kwam de afrekening. De collaborateurs werden op hun beurt hard aangepakt door de voormalige partizanen van Tito. Minister van Binnenlandse Zaken, Aleksandar Rankovic, was de persoonlijke uitdrukking van de repressie tegen de Albanezen. Pas na zijn aftreden in 1966, werd opnieuw plaats gemaakt voor een constructievere aanpak van de nationaliteitenkwestie in Joegoslavië en werd één en ander grondig onder de loep genomen.

Het resultaat was een grondswetherziening in 1974. Joegoslavië poogde daarmee een institutioneel antwoord te geven op de nationalistische problemen van dit veelvolkenland. Republieken kregen verregaande zelfstandigheid, op politiek, economisch, institutioneel en cultureel vlak. In Servië werden twee autonome gebieden ingesteld: Vojvodina in het noorden met een meerderheid Hongaren, en Kosovo in het zuiden met een meerderheid Albanezen. Feitelijk verschilde deze autonomie niet zoveel van het statuut van republiek, behalve dat het grondwettelijk recht tot afscheiding alleen voor de inwoners van deze laatste was voorbehouden. Voor de nationalistische groepen betekende dit echter een nieuwe frustratie.

In Kosovo bracht de nieuwe grondwet voornamelijk met zich mee dat de bevoorrechte maatschappelijke positie van de Servische bevolking werd teruggeschroefd. Albanees sprekenden konden daardoor beetje bij beetje een aandeel in jobs en sociale verantwoordelijkheden benaderen dat beter moest corresponderen met hun proportioneel aandeel in de bevolking. M.a.w. de toepassing van de nieuwe grondwet werd door de Serviërs in Kosovo als een rechtstreekse economische benadeling ervaren. Het vijandbeeld werd nog aangescherpt. Hier valt op te merken dat de decentralisatie van het Joegoslavische zelfbestuursocialisme er niet in geslaagd is de economische kloof tussen de verschillende republieken en gebieden te dichten of te verkleinen. Kosovo was en bleef het allerarmste deel van Joegoslavië, met in de jaren '80 een werkloosheid van 27 procent.

De ontevredenheid over de politieke status en de economische toestand, en de concrete situatie op de universiteit steeg nog, zeker in universitaire kringen van Pristina. De samenwerking op cultureel gebied met Tirana voedde het nationalisme nog meer. Pesterijen en ongeregelheden deden heel wat Montenegrijnen en Serviërs uit Kosovo vertrekken. Tussen 1971 en 1981 werden in Kosovo 605 moorden gepleegd met etnische motieven, in 503 gevallen werden Serviërs het slachtoffer.

Maart-april 1981 kwamen er studentenstakingen- en betogingen. Arbeiders en scholieren sloten zich daarbij aan. Ze eisten dat Kosovo een republiek zou worden. Het antwoord van Belgrado was hardhandige repressie: officieel 11 doden en 57 gewonden, de Albanese Kosovaren spraken over 200 doden en 2500 gewonden. Een staat van beleg werd afgekondigd. Sommige nationalistische en marxistisch-leninistische organisaties (strekking Enver Hoxha van Albanië) werden aangepakt. In een periode van vijf jaar werden meer dan 6.000 personen officieel tot gevangenschap veroordeeld. Resultaat was dat het nationalisme in beide kampen enorm steeg.

In 1986 wees een memorandum van 212 Servische intellectuelen op de "genocide" die de Albanese in Kosovo onder de Serviërs verrichtten om Kosovo volledig te Albaniseren. Dat was het moment voor Slobodan Milosevic om naar voren te treden. Hij slaagde erin de federalisten en oude Titoïsten opzij te schuiven. Massamobilisaties stuwden hem in 1989 naar een grondwetswijziging (onder zeer zware druk door het parlement van Kosovo aanvaard) waarbij de autonomie van Kosovo grotendeels teniet werd gedaan. Milosevic vond voldoende argumenten in het geweld tegen de minderheden in Kosovo. Toen kregen we ook in onze westerse media een verslag van dat geweld: "Er zijn in Kosovo Serviërs en Montenegrijnen vermoord, er zijn huizen van ieder van deze minderheden in brand getoken, vrouwen verkracht, kinderen mishandeld, vee is de ogen uitgestoken, graven zijn geschonden, mensen bedreigd. De schuldigen werden maar zelden gepakt, want volgens de Serviërs werken de Albanese nationalist en de leiding van Kosovo onder een hoedje in hun streven naar een 'etnisch zuiver Kosovo'... In totaal hebben sinds 1981 22.000 Servische en Montenegrijnse inwoners hun biesen gepakt. Bijna de helft van alle gemeenten in Kosovo telt geen Servische en Montenegrijnse inwoners meer."

Van toen zijn de zaken in Kosovo compleet uit de hand beginnen lopen. De Serviërs dwongen de Albanese in Kosovo een loyaliteitsverklaring te laten tekenen. Wie weigerde verloor onherroepelijk zijn baan. 250 journalisten werden in 1990 op straat gezet, sommigen werden veroordeeld. Aan de universiteit werd het onderwijs in het Albanese in de meeste richtingen afgeschaft.

Op het nieuwe Serbiseringsproces, reageerde het inmiddels ontbonden Kosovaarse parlement, dat voortaan ondergronds bijeen kwam, met de afkondiging van de 'onafhankelijkheid van Kosovo', wel nog steeds binnen de Joegoslavische federatie.

Geleidelijk aan traden Ibrahim Rugova, voorzitter van de 'Schrijversbond van Kosovo' en zijn partij, de LDK (Democratische Liga van Kosovo) op de voorgrond. Rugova's strategie bestond er in via geweldloos verzet het probleem te internationaliseren, in de hoop dat de Verenigde Naties zouden tussenkomen. Verder werd het Servische gezag verworpen en een eigen Kosovaarse politiek gevoerd. Hij kreeg in het westen echter weinig gehoor. Er kwam een illegaal referendum waarbij nagenoeg alle Albanese hun voorkeur uitdrukten voor onafhankelijkheid. Op 19 oktober 1991 werd de volledige onafhankelijkheid uitgeroepen, wat enkel door

Albanië werd erkend en een jaar later hielden de Albanezen eigen verkiezingen die gewonnen werden door Rugova.

De opkomst van het UCK

Vooraf in de recente geschiedenis, duidt alles op het bestaan van mechanismen van onderdrukking door de Serviërs in Kosovo. Zeker op het ogenblik dat Milosevic het nationalisme, ter vervanging van het socialisme, begon te gebruiken als nieuw lijmiddel ten aanzien van de Servische achterban. Ook aan de andere zijde groeide de aanhang van zij die het compromisloze extreem-nationalisme aanhingen. Ook in Albanees-Kosovaarse kringen werd meer en meer op confrontatie aangestuurd en werd van dezelfde praktijken gebruik gemaakt waarvan de Serviërs doorgaans worden beschuldigd. Wat Rugova betreft: zijn consequente houding van vasthouden aan onafhankelijkheid en zijn weigering om zelfs maar te praten met de Servische regering en buitenlandse vertegenwoordigers als die de onafhankelijkheid van Kosovo niet erkenden, heeft ondanks zijn geweldloos – waarbij evenwel geen oppositie werd geduld – verzet, tot zware confrontaties geleid. Uiteindelijk werd deel één van zijn strategie, onafhankelijkheid, overgenomen door groepen, die deel twee, geweldloosheid, niet langer aanvaardden. De tijd van het UCK was aangebroken.

Het UCK is een schimmige organisatie, die pas de laatste jaren van zich liet horen. Rugova zelf heeft lang het bestaan van het UCK ontkend en het altijd gehad over een gewapende bende opgezet door de Servische geheime dienst. In elk geval kon het UCK vrij vlug op grote aanhang rekenen en werd Rugova langzamerhand gemarginaliseerd. Het UCK had aanvankelijk Marxistisch-Leninistische (Stalinistische) wortels strekking Enver Hoxha, maar zou geleidelijk aan evolueren naar een extreem-nationalistische organisatie, waarin ook gebruik werd gemaakt van lokale 'clan'-structuren. Voor zijn acties doet het UCK o.m. beroep op middelen uit heroïnehandel en officiële (vooral onder de toenmalige Albanese president Berisha) en criminele (maffia) financiering vanuit Albanië. Vanaf 1996 werd zelfs training en uitrusting geleverd door de Duitse inlichtingendienst BND via de 'Kommandos Spezialkräfte'. Op het terrein blijkt het UCK weinig onderscheid te maken tussen militaire en burgerdoelen. Op 11 februari 1996 bijvoorbeeld voerde deze organisatie 5 bomaanslagen uit op vluchtelingenkampen van Serviërs uit de Krajina. Toen het UCK midden februari 1998 een offensief startte in de Drenica en na vijf maanden 30 % van het gebied controleerde, kwam de ware aard van het UCK naar boven. In de bevrijde dorpen verbood het UCK alle politieke partijen en werd fysieke dwang uitgeoefend op de Servische, Tsigane- en Goran (islamitische Macedoniërs)-minderheden. Het LDK wordt zwaar op de korrel genomen en het leiderschap van Rugova betwist. Meer nog, hij wordt als een verrader beschouwd. Op 7 januari 1998 kondigde het UCK bovendien aan een tweede oorlog te beginnen, namelijk in Macedonië – dat een grote minderheid Albanezen telt – hoewel manifeste onderdrukkingsmechanismen zo goed als afwezig waren. Het UCK wilde duidelijk het Kosovo-conflict 'internationaliseren' en verder militariseren met de bedoeling de geesten rijp te maken voor Groot-Albanië. Daarvoor waren alle middelen en methodes goed.

De 'onvermijdelijkheid' van de oorlog

Ondanks de praktijken en het karakter van het UCK, won deze organisatie meer en meer de steun van het westen. In tegenstelling tot de Koerdische PKK - volgens Minister van Buitenlandse Zaken, Erik Derycke, nog steeds een terroristische organisatie hoewel deze zich veel gematigder gedraagt – kon het UCK rekenen op het etiket 'bevrijdingsorganisatie'. Nochtans draagt het UCK een minstens zo grote verantwoordelijkheid voor de impasse in Kosovo en het uitbreken van oorlog en kunnen we ons vragen stellen bij het karakter van die 'bevrijding'.

Hoe dan ook, naarmate het conflict in Kosovo gewelddadigere vormen begon aan te nemen, begon het westen, zich er mee te moeien. Veel te laat. De gewapende acties van het UCK, en hun overname van Rugova's strategie tot 'internationalisering' bleek duidelijk te lukken.

Op 13 oktober slaagde de Amerikaanse 'super-diplomaat' Richard Holbrooke, die eerder zijn sporen had verdiend in Bosnië met het Dayton-akkoord – maar Kosovo toen was 'vergeten' – er in een staakt-het-vuren te bekomen van Milosevic. Toen de Servische troepen, zoals voorzien in het bedongen akkoord, daadwerkelijk begonnen met een geleidelijke terugtrekking van hun troepen, nam het UCK de verlaten stellingen in, arresteerde het de kaders van Rugova's LDK en hervatte het tenslotte in december 1998 de gevechten. Ondertussen bleven de bevoorradingslijnen met wapens vanuit Albanië op volle toeren draaien. In tegenstelling wat ons dikwijls in de media en door de NAVO wordt voorgeschoteld, was het vooral het UCK dat hier 'vuil' spel speelde.

Hetzelfde tijdens de fameuze Rambouillet-onderhandelingen. Vooral hier bleek de partijdigheid van het westen en in het bijzonder van de VS. In Rambouillet is het nooit tot een 'akkoord' gekomen – hierover durft nogal wat verwarring bestaan – vooral omwille van de weigerachtige houding van het UCK en de dubieuze en compromisloze houding van de kant van de Amerikanen. In Rambouillet werd door de Contactgroep (VS, Frankrijk, Duitsland, Rusland, GB en Italië) een 'voorstel' – in feite een dictaat – voorgeschoteld, bestaande uit twee delen: een politiek en militair luik.

Het politieke voorstel bestond uit 10 punten: onmiddellijke wapenstilstand, vreedzame oplossing van het conflict, voor drie jaar het instellen van een interim-status voor Kosovo op basis van een verregaande autonomie vooraleer een definitieve overeenkomst tot stand zou komen, behoud van de Joegoslavische integriteit, vrije verkiezingen onder toezicht van de OVSE, het oprichten van democratische representatieve organen in Kosovo, amnestie voor politieke gevangenen, strafvrijheid voor daden begaan tijdens het conflict met uitzondering van de misdaden tegen de mensheid en tenslotte, aanpassing van de Joegoslavische wetten aan de nieuwe rechtsregels van toepassing in Kosovo.

President Milutinovic verklaarde zijn bereidheid een autonomie-akkoord te tekenen op basis van het 10-punten programma, maar kon zich niet akkoord

verklaren met het militaire luik. Meer bepaald wilden de Serviërs geen NAVO-troepen – er was sprake van de stationering van 28.000 NAVO-soldaten – op hun grondgebied toelaten. Het UCK daarentegen wilde niet afzien van zijn eis tot onafhankelijkheid en dacht er niet aan om de wapens neer te leggen.

Op dat ogenblik werd Rusland buiten spel gezet. De Russen wilden wel troepen leveren voor een vredesmacht in Kosovo, maar slechts dan indien er een akkoord zou bestaan tussen beide kampen. Bovendien moest daarvoor een mandaat komen vanuit de Veiligheidsraad van de VN. Maar de dreiging met strafbombardementen, waar de Amerikanen op aanstuurden, was een heel andere zaak. Daarvoor zou Moskou nooit zijn toestemming verlenen, wat bij de Amerikaanse Minister van Buitenlandse Zaken, Madeleine Albright, volgende opmerking opleverde: “Het kan toch niet dat een politieke onenigheid in de Veiligheidsraad ons zou beletten onze veiligheidsbelangen te realiseren, of vredesoperaties uit te voeren”. We komen daar verder nog op terug.

Op 15 maart werd in Parijs een gewijzigde versie voorgelegd. De Serviërs bleven bij hun weigering NAVO-troepen op hun grondgebied toe te laten. Bovendien verwierpen ze de nieuwe toegevingen aan het UCK: slechts gedeeltelijke ontwapening (enkel de zware wapens), een definitieve regeling voor Kosovo na drie jaar op basis van de wil van de bevolking en een slechts symbolische aanwezigheid van Joegoslavische troepen. Op de weigering van Joegoslavië reageerde Holbrooke met een “laatste waarschuwing”. Op 24 maart startten de bombardementen.

Alles in acht genomen, werd toch wel zeer vlug (en drastisch) gekozen voor een militaire aanpak. Er was nochtans – ook al was de weg lang en met veel hindernissen – een zekere bereidheid tot politieke oplossing van de zijde van de Serviërs. De Amerikanen echter stelden zich onverzettelijk op. Ook tijdens het bombarderen, bleek de voornaamste struikelblok het niet-aanvaarden van een NAVO-troepenmacht in Kosovo. Nochtans had Servië intussen laten weten zich akkoord te kunnen verklaren met de aanwezigheid van een VN-troepenmacht. Onvermijdelijk doemen een hele reeks vragen op over de werkelijke bedoelingen van de NAVO. Te meer daar de bemiddelingspogingen van Rusland – als we de lippendienst aan de Russische pogingen buiten beschouwing laten – niet echt naar waarde werden geschat, hoewel zij tot vandaag nog altijd over de grootste invloed beschikken op Servië.

Voor we daartoe komen willen we eerst het juridisch kader rond de NAVO-campagne van nader bekijken.

Oorlog of geen oorlog

“We zijn niet in oorlog. We voeren een militaire operatie uit om een politiek en diplomatiek doel te bereiken. (...) Dit (NAVO, nvdr) is een coalitie, een moeilijke coalitie, die beslist heeft om puur morele redenen een einde te maken aan de brutaliteiten. Aan Europa bouwen en niet reageren op het gedrag van Milosevic is volgens mij niet verenigbaar.”

Aan het woord is Javier Solana, de secretaris-generaal van de NAVO op het ogenblik dat de bommenecampagne tegen Joegoslavië in alle hevigheid wordt gevoerd. Solana weigert te spreken in termen van oorlog. Eigenaardig toch voor een 'operatie' die de NAVO-partners elke dag naar schatting minstens 3,5 miljard frank kost, een heel land tot puin herleidde en een grote stroom vluchtelingen mee op gang heeft gebracht. Toch spreekt Solana niet over een oorlog. Waarom? 'Oorlog' klinkt natuurlijk nooit goed in de oren. Net zoals men het niet heeft over 'slachtoffers' en 'verwoestingen', maar over 'collateral damage' of simpelweg 'doelen'. Een oorlog doet denken aan bloed en miserie. Dit 'verbloemen' van een conflict behoort tot de propagandamolen in de strijd om de gunst van de publieke opinie. Toch is dat geen afdoende verklaring voor het niet in de mond willen nemen van het begrip oorlog.

Solana zelf geeft o.m. als argument dat het onderscheid tussen een militaire operatie en een oorlog te maken heeft met het al dan niet willen veroveren van een territorium. Een oorlog voer je om grondgebied te veroveren en hier strijdt de NAVO "elke dag voor de terugkeer van de vluchtelingen" en tegen een regime met aan het hoofd een despoot. In het woordenboek lezen we echter: "oorlog is een strijd tussen twee of meer volken, vorsten of staten." In de Balkan staan twee legers tegenover mekaar elk in opdracht van een regering of conglomeraat van regeringen. Daarbij is het van weinig belang of zij de legitieme vertegenwoordigers zijn van een volk. Ook Hitler kon zich niet beroepen op een mandaat van 'zijn volk', maar het ging wel over een oorlog van volk tegen volk en van staat tegen staat.

De ware reden voor Solana's argumentatie ligt vooral in de bewegingsvrijheid van de NAVO. Een oorlog wordt 'verklaard' en doet in de meeste landen een procedure in gang zetten waarbij het parlement betrokken dient te worden. In de VS bijvoorbeeld bepaalt de grondwet dat alleen het Congres de bevoegdheid heeft om Amerikaanse troepen in een Oorlog in te zetten. Verscheidene Congresleden vroegen daarom een federaal rechter om een vonnis uit te spreken waaruit zou blijken dat Clinton de grondwet heeft overtreden.

Ook in de Belgische grondwet ligt een procedure vervat in geval België in oorlog is. Artikel 167, par.1 luidt: "De koning voert het bevel over de krijgsmacht, stelt de staat van oorlog vast, alsook het einde van de vijandelijkheden. Hij geeft daarvan kennis aan de kamers, zodra het belang en de veiligheid van de staat het toelaten, onder toevoeging van de passende mededelingen". Omdat binnen de NAVO de consensusregel geldt, wil dit zeggen dat België autonoom heeft beslist om aan de campagne van de NAVO deel te nemen. Maar tegelijk heeft België de controle over de troepen die worden ingezet afgestaan aan de NAVO. De koning kan dus de facto geen opperbevelhebber zijn van de Belgische troepen.

Probleem is dat het juridisch moeilijk is om te bepalen of ons land in oorlog is, want 'oorlogstijd' wordt gedefinieerd als het moment waarop een KB gepubliceerd wordt voor algehele mobilisatie. Sinds de dienstplicht werd afgeschaft, is dit een probleem. Een juridische kluif. In elk geval kunnen we in een democratie veronderstellen dat het parlement hoe dan ook behoorlijk wordt geïnformeerd. De beslissing voor deelname werd genomen in het kernkabinet van 23 maart, dat institutioneel

zelfs niet bestaat. Daar werd groen licht gegeven voor de toepassing van de 'activation orders', een uitvoering van een formele beslissing van de Ministerraad van 9 oktober 1998. De bevoegde kamercommissie werd toen achter gesloten deuren door Minister Derycke op de hoogte gebracht. Daarna bleef het stil. Pas op 25 maart, 24 uur na de aanvang van de bombardementen kwam er een regeringsmededeling van Minister van Defensie Poncelet. Op 1 april was er een nog een kort antwoord op een vraag van Hugo Vandenderen tijdens het 'vragen-uurtje'. Pas op 15 april informeerde de Premier de Kamer over de oorlog in Joegoslavië. Betrekkelijk laat dus. Nu ligt het ook aan de Kamer zelf, die veel te bescheiden optrad in de hele kwestie.

Laten we besluiten dat, gezien de vaagheid van de definitie oorlog, we best voor het veilige kiezen en de normale procedures laten gelden voor een 'land in staat van oorlog'. En daar zitten we met de ontbinding van de kamers met een groot probleem. Alle controle over het handelen van de NAVO is compleet weggefallen. Een uiterst gevaarlijke situatie. Het leger (lees: de NAVO) beslist nu immers nagenoeg autonoom over de krijgsverrichtingen.

Nog een reden voor de NAVO-verbloemen, is dat 'oorlog' de indruk wekt dat het gaat over agressie van één of meerdere staten tegenover een ander en in strijd met het internationaal recht.

Een militaire operatie, zoals de NAVO dat definieert, staat in functie van het afdwingen van algemene principes van het internationaal en humanitair recht. Een sanctiemaatregel dus. Voor de NAVO scheidt dit afdoende legitimeringsgrond om de hele operatie op te zetten en er alle middelen tegenaan te gooien.

Het internationaal recht

Om 'safe' te zitten, is het noodzakelijk dat een eventuele 'militaire operatie' vergezeld gaat van een mandaat van een erkende internationale instelling die over dergelijke bevoegdheid beschikt, m.a.w. een mandaat van de Verenigde Naties (VN).

De leden van de VN hebben er zich immers met de ondertekening van het Handvest van de VN toe verbonden om "doeltreffend gezamenlijk maatregelen te nemen ter voorkoming en opheffing van bedreigingen van de vrede en ter onderdrukking van daden van agressie of andere vormen van verbreking van de vrede (?)" (art. 1). Daar stelt zich al een probleem. Bij deze 'operatie' werd de VN niet ingeschakeld om "doeltreffend" en "gezamenlijk" het conflict aan te pakken. Strikt genomen zijn de lidstaten van de NAVO hierover de schreef gegaan en in overtreding met het Handvest. Als de partijen in een conflict er niet via 'normale' weg (middelen zoals opgesomd in art. 33) in slagen het conflict op te lossen, dan wordt een beroep gedaan op de Veiligheidsraad van de VN (art. 37 lid 1), die dan gepast kan handelen (lid 2) en eventueel zelfs kan overgaan tot het gebruik van geweld (art. 42). De plannen daarvoor zijn een bevoegdheid van de Veiligheidsraad met behulp van een generaal Staf-comité (art. 46). Een staat mag tenslotte enkel

geweldgebruiken uit zelfverdediging “totdat de Veiligheidsraad de noodzakelijkemaatregelen ter handhaving van de internationale vrede en veiligheid heeft genomen” (art. 51). En tenslotte het belangrijke artikel 53: “(?) evenwel worden er geen dwangsancties ingevolge regionale akkoorden of doorinternationale instellingen ondernomen zonder machtiging van de Veiligheidsraad (?)”.

Strikt genomen zijn de lidstaten van de NAVO hier over de schreef gegaan en in overtreding met het Handvest. Als de partijen in een conflict er niet via ‘normale’ weg (middelen zoals opgesomd in art. 33) in slagen het conflict op te lossen, dan wordt een beroep gedaan op de veiligheidsraad van de VN (art. 37 lid 1), die dan gepast kan handelen (lid 2) en eventueel zelfs kan overgaan tot het gebruik van geweld (art. 42). De plannen daarvoor zijn een bevoegdheid van de Veiligheidsraad met behulp van een generale Staf-comité (art. 46). Een staat mag enkel geweld gebruiken uit zelfverdediging “totdat de Veiligheidsraad de noodzakelijke maatregelen ter handhaving van de internationale vrede en veiligheid heeft genomen” (art. 51). En tenslotte, het belangrijke artikel 53: “(...) evenwel worden er geen dwangsancties ingevolge regionale akkoorden of door internationale instellingen ondernomen zonder machtiging van de Veiligheidsraad (...)”.

Het NAVO-optreden kon niet in die zin worden opgevat. Van de zijde van de NAVO-lidstaten was er geen sprake van daden van zelfverdediging. Daarvoor ontbrak de rechtstreekse dreiging. Bovendien was er geen VN-mandaat voor het optreden. Pas na zware kritiek van Rusland kwam de NAVO ertoe om tenminste de ontplooiing van een vredesmacht door een machtiging van de VN-veiligheidsraad te laten vergezellen.

Eric Suy, professor volkerenrecht aan de KUL en voormalig VN-ambtenaar, was duidelijk: het hele NAVO-optreden was voortdurend in strijd met het internationaal recht: “Het VN-Handvest is toch geen vodge papier?”, zo vatte hij het samen. En zo stellen de meeste juristen Internationaal recht het voor. Ramses Wessel van de vakgroep Internationaal Recht van de Universiteit Utrecht stelde eveneens dat de NAVO-actie onrechtmatig was. “Volgens het Handvest van de Verenigde Naties zijn er maar twee uitzonderingen op het geweldsverbod. De ene is zelfverdediging en daar is in dit geval geen sprake van. De tweede is dat de Veiligheidsraad het geweld zelf autoriseert. Ook dat is niet het geval, als je de drie VN-besluiten over Kosovo van afgelopen jaar erop naleest. Geweld mag pas in allerlaatste instantie gebruikt worden, als alle andere mogelijkheden zijn uitgeput. En dan alleen nog op basis van een uitdrukkelijk besluit van de Veiligheidsraad

De NAVO verdedigde zich door te stellen dat er ‘iets’ moest gebeuren, dat bombardementen noodzakelijk waren om “Milosevic te stoppen”. Los van het feit dat de bombardementen in dat opzicht een totale mislukking betekenden, zijn er behoorlijk wat negatieve consequenties verbonden aan dit ‘genoodzaak’ optreden. Als de Arabische naties, bijvoorbeeld in het kader van de Arabische Liga, morgen beslissen om eenzijdig op te treden tegen Israël omwille van het blokkeren van het vredesproces en om de Palestijnse vluchtelingen te laten terugkeren, zal het westen dan nog de autoriteit hebben om elke oplossing ter zake buiten de VN om te

veroordelen? In dit conflict kan immers exact dezelfde argumentatie – en met wellicht een nog grotere legitimering, gezien de vele niet uitgevoerde VN-resoluties – aangehaald worden als die van de NAVO rond Joegoslavië.

En daarmee is de kous niet af. We moeten ons immers ook afvragen, los van de juridische aspecten, of de morele verontwaardiging en de humanitaire argumenten van de NAVO wel degelijk hout snijden. Er zijn immers duidelijke aanwijzingen dat het humanitaire karakter van de operatie vals of op zijn minst van ondergeschikt belang is, wat zou betekenen dat het NAVO-optreden niet alleen in strijd is met het internationaal recht, maar dat ook het soeverein recht van een natie werd geschonden omwille van andere belangen dan humanitaire waarden. In dat geval zou er dus sprake zijn van agressie, een echte aanvalsoorlog dus.

Werkelijke redenen voor de bombardementen

Over de werkelijke redenen van de NAVO-bombardementen op Joegoslavië, doen heel wat geruchten de ronde. Het is dus, zoals meestal in dat soort conflicten, telkens gissen naar de waarheid. Toch kunnen we een aantal duidelijke tegenstrijdigheden en allerlei belangen waarnemen.

Een eerste tegenstrijdigheid is de selectieve verontwaardiging als het gaat over de verdediging van mensen- en volkenrechten en het internationaal recht. Het daarnet genoemde voorbeeld van Israël spreekt boekdelen. Zo wacht de VN-resolutie 242 van 22 november 1967 nog altijd op uitvoering. Dat gaat over de terugtrekking van de Israëliische troepen uit de bezette gebieden. De Golanhoogte en Zuid-libanon worden nog altijd vanuit Tel Aviv gecontroleerd. De VS waren nooit echt tuk om de uitvoering van deze en andere resoluties die Israël raken, af te dwingen. Hetzelfde gebeurde met de Oslo-akkoorden, die na de dood van Rabin op de lange baan zijn geschoven en waar de VS een opvallende mildheid aan de dag brachten.

Het grootste verschil in aanpak zien we in Turkije. Dit voorbeeld wordt de laatste tijd meermaals aangehaald om het NAVO-discours van humanitaire verontwaardiging te ontcrachten, maar het is toch de moeite om daar even bij stil te staan. In Turkije woedt sedert 1984 een oorlog in het Zuidoostelijk gedeelte van Anatolië. Het conflict heeft naar schatting al 37.000 mensenlevens geëist en meer dan 3.000 ontruimde of vernietigde dorpen. In Istanbul alleen al wonen meer dan 1 miljoen Koerden, voornamelijk vluchtelingen. De Koerdische hoofdstad Diyarbakir telt vandaag meer dan 1,5 miljoen inwoners. Een verdriedubbeling sedert het begin van de oorlog. De meeste nieuwe inwoners zijn gevlucht voor het geweld. Intussen heerst in de meeste Koerdische provincies al jaren de noodtoestand. D.w.z. dat de supergouverneur, een militair, het opperste gezag vertegenwoordigt en over zeer ruime bevoegdheden beschikt. Ook op juridisch vlak vallen een aantal garanties weg. Zo kunnen mensen veel langer in voorhechtenis worden gehouden, wat de kans op misbruik – folteren, verdwijningen,... – enorm heeft doen toenemen.

De manier waarop het leger en de speciale contraguerrilla-eenheden het conflict aanpakken doet sterke vergelijkingen ontstaan met wat de Servische troepen wordt

aangewreven. Het volgende uittreksel van een rapport illustreert dat duidelijk. Het gaat om een reactie van het leger op een aanval van de Koerdische PKK-guerrilla in de buurt van de stad Sirnak, waarbij 4 soldaten en 2 politie-agenten werden gedood. Kort daarop volgde een strafexpeditie van het leger, hoewel de verantwoordelijken van de PKK-actie zich niet in de stad bevonden. Kort even het bewuste uittreksel: "De tanks openden het vuur en pantserwagens reden al vurend de stad binnen. Er werd veel schade aangericht aan woningen en winkels. Vervolgens plunderden soldaten de winkels en staken ze in brand. De hele operatie duurde 48 uur. Er kwam geen enkel tegenaanval. (...) De dag nadien heeft de luchtmacht 5 dorpen rond Sirnak gebombardeerd, met name Zurava, Hechtan, Bergurzan en Milli. Zij werden volledig verwoest. (...) Na 48 uren bombardementen, hebben de gouverneur van Sirnak en de commandant van de kazerne, de bevolking aangemaand om hun schuilplaatsen te verlaten en aangekondigd dat er identiteitscontroles en huiszoekingen zouden volgen! Na deze operatie werden ca. 1.000 mensen naar de kazerne gevoerd. De bevolking gehoorzaamde aan de bevelen, maar vluchtte onmiddellijk weg na de controle". Een artikel in Özgür Politica, verhaalt hoe de dorpsbewoners van het dorp Tekevler van het district Batman-Sason, op 16 december 1996 door het leger en de dorpswachters (paramilitairen) verplicht werden door een mijnenveld te lopen (gelijkaardige incidenten werden ook in andere dorpen genoteerd).

Dergelijke incidenten zijn schering en inslag in Turkije. Ze tonen opvallend veel gelijkenissen met wat we uit Kosovo te horen krijgen. Toch geeft de internationale gemeenschap geen kik. Integendeel. In die periode, het ogenblik waarop de repressie in Koerdistan het grootst was, namelijk tussen 1990 en 1994, was Turkije de belangrijkste importeur van wapens op wereldniveau. Bijna 70 procent van die wapens kwamen uit de VS. Het verschil met Servië is dat Turkije lid is van de NAVO en bovendien een voorbeeldige bondgenoot is in een hele reeks geo-strategische belangen. Het is dan ook een staaltje van hypocrisie, dat Turkije zijn vliegtuigbasissen ter beschikking stelt voor 'operaties' tegen Servië om de etnische Albanezen in Kosovo te 'helpen'.

Er is dus iets aan de hand met het humanitaire karakter van de NAVO. Dat wordt ook duidelijk – de tweede tegenstrijdigheid – uit het feit dat het voor de hulporganisaties niet zo eenvoudig is om de nodige financiële middelen bijeen te rapen voor een goede opvang van de vluchtelingen, waarvoor volgens IMF en Wereldbank 311 miljoen dollar nodig is indien het conflict nog een tijdje zou duren.

Op 11 mei 1999 lanceerde het Hoogcommissariaat voor de Vluchtelingen van de VN (UNHCR) een noodoproep, omdat de 143 miljoen dollar, nodig voor een degelijke opvang van alle vluchtelingen voor de eerste 6 maand van 1999, nog altijd niet gestort was. Het UNHCR had tot dan slechts 71 miljoen dollar ontvangen. Dat was minder dan de kostprijs van 1 dag bombarderen. De oproep was speciaal op de Europese landen gericht. Japan had het grootste bedrag gestort, namelijk 23 miljoen dollar. De VS volgden met amper 8 miljoen dollar en dan kwamen Denemarken en Nederland met elk 3 miljoen dollar. Bedragen waarbij het schaamrood op de wangen verschijnt.

Overbodig om te zeggen dat we ons vragen moeten stellen over het feit dat de bommencampagne er is gekomen in naam van de mensenrechten. We herinneren bovendien ook aan de pijnlijke quotadiscussie voor de opvang van vluchtelingen in de West-Europese landen. Weinig landen waren bereid om meer dan een symbolisch aantal vluchtelingen op te vangen.

En zo zijn er nog wel een aantal tegenstrijdigheden, zoals het feit dat de OVSE-missie – opgezet na het akkoord van Belgrado van 13 oktober 1998 onder bemiddeling van VS-diplomaat Holbrooke – nooit op volle getalsterkte is geraakt, opnieuw wegens gebrek aan middelen. Middelen die men blijkbaar wel met gemak en in een veel grotere orde vindt voor een bommencampagne.

Het recht volgens de VS

In *Le Monde Diplomatique* van juni, stelt Ignacio Ramonet dat Kosovo, na de betekenisvolle veranderingen van na de val van de muur, opnieuw een keerpunt betekent voor het internationaal recht. Ten eerste werd het principe van de soevereiniteit zoals dat in de 18e eeuw onder de verlichting werd geformuleerd (« *Le principe de toute souveraineté réside essentiellement dans la nation* », zegt art. 3 van de 'Déclaration des droits de l'homme et du citoyen' van augustus 1789) definitief verlegd naar een soort soevereiniteit van het individu. Daar waren al eerder tekenen voor, met het akkoord voor een Internationaal strafgerechtshof, dat evenwel door de belangrijkste protagonist (de VS) in deze Balkanoorlog niet werd ondertekend, omwille van... het soevereiniteitsprincipe.

In elk geval is het gevaarlijke aan dit doorbreken van de soevereiniteit, dat dit gestalte krijgt, niet op grond van humanitaire principes, maar volgens het neo-liberale Amerikaanse vrije-markt-model met sterk neo-koloniale trekjes ("wij bepalen wat goed is").

Ten tweede, de bommencampagne werd opgezet zonder dat er een resolutie van de VN-veiligheidsraad aan te pas kwam. Dat is de eerste keer dat de VN zo flagrant opzij werden gezet. Sedert het einde van de Koude Oorlog, schipperden de Verenigde Staten in hun streven naar een zo groot mogelijke controle van het internationaal gebeuren voortdurend tussen multilateralisme en unilateralisme, t.t.z. tussen een sterke rol voor internationale instellingen en militaire superioriteit. Waarom zouden de VS zich nog langer schikken naar de gezamenlijke wil van de Naties (uitgedrukt binnen de VN) wanneer intussen overduidelijk is gebleken dat zij een supermachtstatus hebben? Dat is exact de redenering die nu wordt vertaald in de aanpak van buitenlandse dossiers. Het begon al met de lancering van kruisraketten tegen 'terroristische' installaties in Afghanistan en Soedan. Kort daarna, in december 1998, begonnen Groot-Brittannië en de Verenigde Staten hun bombardementen op Irak. Wat nu in Servië gebeurt is de logische voortzetting van die politiek. Het is in zijn 'state of the Union' van 19 januari 1999, waar de Amerikaanse president, Bill Clinton, de nieuwe positie van de VS toelichtte. "Terwijl we zullen werken aan de vrede, moeten wij eveneens rekening houden met de uitdagingen voor de veiligheid van de natie, namelijk de stijgende dreiging die uitgaat van

terroristische groepen en de naties buiten de wet. We zullen onze veiligheid verdedigen, elke keer ze bedreigd is, zoals we de terreurnetwerken van Oussama ben Laden hebben geraakt.”

Wellicht spelen een hele reeks binnenlandse factoren een rol voor deze koersverandering, zoals de Lewinsky-affaire (afleiding door een appèl voor de eenheid van het land tegen het 'buitenlandse gevaar') en de positie van de Republikenen tegen wie Clinton moet opboksen voor allerlei geplande hervormingen. Maar het zijn vooral 'nieuwe' denkrichtingen, zoals de 'clash of civilisations'-theorie van Samuel Huntington, die een sterke en vastberaden staat nodig maken, waarbij de VS-greep op het globaliseringsproces (wat vooral tot uitdrukking komt binnen de WTO) de inzet is. De gezaghebbende Amerikaanse Senator Lugar windt er geen doekjes om. In verband met Kosovo en de dreigende verslechtering van de relaties met China en Rusland, zei deze: "We doen ons best om daar verandering in te brengen. Maar niet in die mate dat we daarbij onze eigen belangen uit het oog zullen verliezen. En die slaan op de uitbreiding van de wereldhandel, van de vrije markt democratie en mensenrechten. We zullen die niet opzij zetten omdat de Russen of de Chinezen daar om een of andere reden niet gelukkig om zijn." Het is in dat kader dat de 'omsingelingstheorie' van Rusland lijkt te passen, waarbij Servië een soort witte vlek vormde.

In elk geval lijken de VS definitief te hebben gekozen voor de militarisering van de buitenlandse politiek in een poging hun suprematie te handhaven en zelfs te verstevigen.

Militarisering van het buitenlands beleid

Het resultaat van dit alles valt af te lezen in de begrotingen voor de post defensie. Zo is voorzien dat het Amerikaanse defensiebudget met 112 miljard dollar zou stijgen de komende vijf jaar. Het jaarlijkse defensiebudget zou dan uiteindelijk 331 miljard \$ in 2005 moeten bedragen (tegenover 274 miljard \$ in 2000). In 1998 en 1999 noteerden we al verhogingen van telkens 8 miljard dollar. Dit betekent dat voor het eerst sinds begin '80 het Amerikaanse defensiebudget terug fors de hoogte in gaat en bovendien zonder dat er een duidelijke tegenstander bestaat zoals tijdens de koude oorlog. Een andere belangrijke evolutie is dat de uitgaven voor investeringen in militaire uitrusting zullen stijgen van 49 miljard dollar in 1999 naar 75 miljard dollar in 2005. Deze investeringen gaan dan nog vooral naar materieel dat in functie staat van een vlugge ontplooiing van de troepenmacht. Zo wil het Pentagon 47 nieuwe oorlogsschepen aankopen en tientallen C-17-vrachtvliegtuigen. De wapenindustrie, die in de VS nog steeds machtig is en een van de grootste sponsors is van de campagnes tijdens de verkiezingen, is alvast gebaat bij deze nieuwe ontwikkeling. Militarisering en oorlog leveren op. Zo kon de Amerikaanse vliegtuigbouwer Lockheed-Martin op de NAVO-top van Washington (23 tot 25 april j.l), trots aankondigen dat het een bestelling in de wacht had gesleept ter waarde van 10 miljard fr.

Bij deze nieuwe VS-politiek, de militaire dominantie verzekeren bij allerlei potentiële dreigingen en het in stand houden van een hele reeks geo-politieke

belangen, is de VN een blok aan het been geworden. China en Rusland die elk een vetorecht hebben in de VN-Veiligheidsraad, staan de VS-politiek in de weg. Samen met een consequente militarisering van de buitenlandse politiek van de VS lag de keuze voor de NAVO voor de hand. Via de versterking van de NAVO wordt Europa niet alleen gebonden aan de VS, maar wordt ook verhinderd dat een te autonome gemeenschappelijk veiligheids- en buitenlands beleid in Europa gestalte krijgt (de zgn. EVDI, Europese Veiligheids en Defensie-identiteit). Dit komt ook duidelijk tot uiting in het nieuwe strategisch concept dat op de top in Washington werd afgesloten.

De gebeurtenissen in Kosovo zijn niet zonder belang. Kosovo is voor de NAVO een belangrijke test, het labo van de NAVO. Nog voor het nieuw strategisch concept formeel het daglicht zag, met daarin de nieuwe rol voor 'out-of-area'-operaties, werd het al toegepast in Kosovo en vormt het meteen een beproeving van de coherentie tussen de leden van de NAVO. Sinds eind april is dan het louter defensief karakter van de NAVO, overeenkomstig artikel 5 van het NAVO-verdrag, definitief over boord gegooid.

De NAVO is zich daarmee langzamerhand in de rol van internationale politie-agent aan het inwerken. Een beperkt aantal landen, de leden van de NAVO, komen zo in de positie te staan van rechter over heel de wereld. Maar zoals reeds gesteld, op zeer selectieve basis. Vandaar dat met betrekking tot de Balkan nog een aantal andere hypothesen voor het beginnen van de oorlog, worden genoemd, die allemaal te maken hebben met economische en geo-strategische belangen. De Balkan ligt op een belangrijke route in een van de scenario's voor oliedistributie uit de Caucasus en Centraal-Azië. Belgrado (en Kosovo) vormt immers de verbinding tussen de Zwarte Zee en de Adriatische Zee. Hetzelfde geldt ook voor het transport van allerlei economische goederen, die langs het waterwegennet van Zuid-Oost naar Noord-West-Europa dienen te worden verscheept.

Tenslotte, wellicht niet onbelangrijk, Joegoslavië (beter: Servië) is een van de weinige landen die nooit stond te trappelen om lid te worden van de NAVO of de Europese Unie. Ook in het post-Tito-tijdperk bleef de Republiek vasthouden aan een eigenzinnige koers en onderhield het een goede relatie met Rusland. Joegoslavië draait niet snel genoeg mee in de privatiseringsmolen. Dat is trouwens de hoofdreden die Montenegro er toe beweegt uit de federatie te willen stappen. Dit heeft zeker meegespeeld in de partijdige keuze van het westen tegen Servië.

Conclusie

Wat Dayton was voor de oorlog in Bosnië moest Rambouillet worden voor Kosovo: een goede week bulldozerdiplomatie om iedereen op zijn plaats te wijzen. Maar blijkbaar zijn de partijen in dit conflict niet zo oorlogsmoe als men wel zou willen. Tot een akkoord kwam het niet. "Als de toepassing van het akkoord uiteindelijk op het terrein moet worden afgedwongen, zal dat door een NAVO-macht gebeuren", aldus Madeleine Albright. Je zou erbij gaan denken dat het NAVO-optreden belangrijker is dan een politieke regeling. Inderdaad daar is het precies om te doen. De selectiviteit van de verontwaardiging is overduidelijk. In dit drama, dicht bij de deur, mag de NAVO geen gezichtsverlies lijden.

Dat de NAVO-bombardementen zolang hebben geduurd, ondanks al het menselijk leed die ze hebben veroorzaakt, had louter en alleen te maken met prestige en lijfsbehoud. Indien de NAVO hier zou hebben gefaald, kwam op termijn het bondgenootschap zelf in gevaar. En omgekeerd, winst, zou betekenen dat de NAVO zich definitief in een nieuw kleedje kon steken. Wie alvast tot de grote verliezers behoort, is de VN. Op een zijspoor gezet, valt het te betwijfelen dat deze internationale instelling, ooit opgericht met het doel conflicten op vreedzame wijze aan te pakken, deze slag nog te boven zal komen. Intussen volgen onze politieke leiders als schapen. Over het out-of-area-concept discussieert men niet (hoewel niet in regel met het oorspronkelijke NAVO-verdrag en dus zouden de parlementen hun fiat moeten geven), om de VN maalt men niet, in naam van de vrede overtreed je toch moeiteloos het internationaal recht?

Dit kan ons nog zuur opbreken. Kosovo zou wel eens een nieuw tijdperk kunnen inleiden: terug naar het recht van de sterkste, het 'Wilde Westen' op wereldniveau.

Ludo De Brabander en Georges Spriet zijn beide stafleden van Vrede vzw.